

Stopy

DUBEN 2022

Zpravodaj farnosti při kostele sv. Václava v Mníšku pod Brdy

PŘEČTĚTE SI:

- o výsledcích práce synodálních skupin
- o novozélandské misijní škole, jak ji prožil Pavel Svačina
- o oblíbeném svatém Ondřeji Adamce
- o mníšecké Farní charitě v rozhovoru s Monikou Umláškovou
- a mnoho jiného

Postní pohled na Mníšek ze Skalky, foto Daniela Feltová

Půl roku v moderní misijní katolické komunitě na Novém Zélandu

Když jsem byl Danielou požádán, abych napsal něco na téma „Bůh v mém životě“, hned mě napadlo, že musím nějak zrekonstruovat svoje vzpomínky na svůj půlroční pobyt na laické misijní škole pořádané mezinárodní katolickou komunitou ICPE (International Catholic Programme for Evangelization) v roce 2011, kdy mi bylo 32 let, a která se konala na Novém Zélandu. Jelikož je to už přes 10 let, rekonstrukce by nebyla jednoduchá, ale naštěstí jsem našel článek, který jsem tenkrát napsal pro jeden časopis v mé rodné obci, a který nabízím i Stópám. Článek vystihuje moje tehdejší životní rozpoležení a radikalitu mých tehdy život-měnicích zážitků a úmyslně jej tedy, až na drobné nutné úpravy, neměním. Dále tedy už víceméně citace oné zprávy z druhé poloviny světa...

V tomto článku chci napsat o životě, kterým jsem tam žil, o lidech, se kterými jsem tam byl, a hlavně situacích, které mě hodně změnily. Není jednoduché to stručně vtěsnat do krátkého textu, ale pokusím se. Začnu možná tím, proč jsem tam jel. Kolem svého třicátého roku života (tenkrát mi bylo třicet dva) jsem mohl být vlastně hodně spokojený člověk. Dosáhl jsem doktorátu z ekonomie, pracoval jsem pro přední českou poradenskou firmu, a navíc učil studenty na nejlepší ekonomické univerzitě v naší zemi. Možná to bude znít jako fráze, ale já osobně jsem zjistil, že je příjemné něčeho takového dosáhnout, protože i lidé kolem si toho vážili, ale že pro mě osobně jenom za těmi samotnými úspěchy v té době nic nebylo. Třeba mi to nebudete věřit, ale prostě nic. Někde jsem slyšel, že věk okolo třicítky je doba, kdy přestává fungovat pocit spokojenos-

ti z vlastní úspěšnosti a dost se rozhoduje o tom, kam se člověk reálně vydá. Mě souhra životních okolností přivedla na myšlenku obnovit v sobě víru, kterou jsem dostal od svých rodičů, a pochopit víc, k čemu mi vlastně v životě prakticky je. A kvůli tomu jsem jel na druhý konec světa. Ani ne tak kvůli novozélandské přírodě, nebo abych si udělal půlroční prázdniny, ale abych si po třiceti letech života konečně odpověděl na otázku, k čemu mi vlastně víra je a kde se to celé potkává s reálným životem. Nic víc, nic míň.

Cestou k tomuto pochopení mi byl pětiměsíční program hlubšího křesťanského vzdělávání a následných misijních akcí v jedné laické katolické mezinárodní komunitě ICPE, která funguje již asi třicet let. Svůj původ má tato komunita na středomořském ostrově Malta a má oficiální uznání katolické církve. Myslím, že tady stojí za to napsat, že katolické komunity vznikající v současné době mají o dost jinou podobu než komunity středověkých zasvěcených bratrstev a sesterstev. Současné (laické) komunity mají formu mnohem podobnější normální rodině, tzn. žijí tam rodiny s dětmi i svobodní, zasvěcení i nezasvěcení, vzdělaní i méně vzdělaní. Pro znalce Bible je tato forma hodně podobná prvotní církvi. Nezasvěcené osoby neskládají žádné dlouhodobé sliby, kterými by se zavazovali v takové formě života zůstat, pokud nechtějí. Např. v tomto novozélandském společenství toho času byly tři rodiny s dětmi a zbytek jednak my, účastníci tohoto pětiměsíčního programu, a jednak několik účastníků stejného programu loňského, protože zde chtěli zůstat déle. Dveře mají ale otevřeny i další lidé, pokud cítí, že zkusit žít nějaký omezený

čas v takovém společenství lidí má pro ně smysl a dokážou uhradit náklady na pobyt, které nejsou o mnoho rozdílné od života v ČR. Místo, na kterém jsem strávil těch pět měsíců, bylo bývalé opatství jednoho středověkého řádu (redemptoristů), kteří se počátkem 90. let z Nového Zélandu stáhli a dům věnovali právě této komunitě. Je to místo položené na skále nad hlavním městem Wellington s nádherným pohledem na zátoku, kolem níž je hlavní město vystavěno.

Pokud se týká skupiny lidí, se kterými jsem tam žil, možná to bude mnohým znít podezřele, ale kdybychom si vedle sebe postavili dvě stejně početné sku-

ING. PAVEL SVAČINA, PH.D.

piny lidí různých národností, věku, vzdělání a povahy, tak na první pohled nepoznáte, která žije v tom bývalém opatství a která někde jinde. Obě vám nejspíš budou připomínat barevný multietnický plakát prodejce módního oblečení Benetton, kde se na sebe usmívají běloch, černoška, Asiat, Ind a další v jiných odstínech barvy tváře. Nejinak vypadali i účastníci našeho programu.

Jak jsem zmiňoval v úvodu, není jednoduché popsat, jakým způsobem jsme tam trávili běžný den. Je to možná o to těžší, že člověk navyklý trávit většinu dne viditelnou prací si těžko představuje, že se na půl roku odpoutá od této práce viditelné a začne pracovat na sobě (nebo lépe řečeno nechá Boha na sobě pracovat) zevnitř. Rozhodl jsem se tedy popsat celý pobyt několika krátkými příběhy, ze kterých snad bude patrné, o čem takový pobyt je.

Příběh číslo jedna se týká toho, co se začalo dít, když jsme dělali běžné věci společně. To byl jeden z podstatných prvků tamějšího pobytu. Ne všichni všechno, ale minimálně v páru. Je jedno, o jakou činnost šlo. Možná by si člověk danou činnost udělal nejradši sám a výsledek by byl skvělý, ale tady naráz nejde jinak než spolupracovat. Spolupracovat a přirozeně narazit. Narazit na jinou mentalitu toho druhého, jiný způsob řešení věcí. Narazit, protože je prostě jiný než já, navíc vypadá jinak než já. Hodně jinak. Narazit, ale neutěct. Neutěct, protože není kam. Není kam, protože zítra s ním budu muset zase spolupracovat. Překonat někdy obrovský vztek, protože není kde trčovat. Není kde trčovat, protože vět-

šina věcí se dělá společně a ten, kdo trčuje, je hodně vidět a musí pak vysvětlovat otázky ostatních, co se s ním děje. Asi každý tuší, kam by tento bludný kruh mohl dospět. Po týdnu pobytu by si mnozí z nás mohli přezervovat zpáteční letenku a dovezet se za pár desítek tisíc v letadle zpátky domů. Každý z nás jsme tyto myšlenky jistě občas měli, ale bylo by to pro každého jednak hodně drahé řešení a jednak také útěk od něčeho podstatného. Útěk od možnosti naučit se netrvat vždycky na vlastním řešení, útěk od možnosti pochopit a nějak přijmout toho (i rasově) jiného člověka a v neposlední řadě také útěk od možnosti pochopit, proč mě takové situace vlastně vytácejí i doma.

První minipříběh naznačil, že není jednoduché soužití lidí odlišných národností. Ale je jednoduché soužití třeba jen dvou lidí národnosti stejné? Nicméně národní odlišnosti mohou některé situace více vyostřit. V druhém příběhu se tedy stane to, že z úst evropského účastníka programu zazní v nějaké souvislosti slovo, které mě negativně zasáhne a bolí. Nejde na to ani zapomenout,

ani to překonat nějakou prací. Nejde mu to ani nějak oplatit, protože spolu budeme ještě hodně dlouho, a navíc je třeba s ním spolupracovat na různých věcech. Navíc on už to asi zapomněl, ale já si to pořád pamatuji. Jak se z toho mám dostat ven? Situaci ještě zhoršuje to, že jsem neúmyslně zaslechl, jak jiný, tentokrát asijský kolega, říká někomu jinému, že se mu na mně něco nelíbí. Další člověk, se kterým se nechci moc vidět, ale není, jak to zařídit. Já jsem přece ten dobrý, tak co proti mně mají? Ledaže by měli v něčem pravdu. Ledaže by mi chtěli naznačit, že mě vidí jinak než já sám sebe. Ledaže by mi tím chtěli říct, že někdy dělám úplně to stejné já jim, co oni mně. Možná mi to ukazuje moji vlastní slepotu. Slepotu vidět na jiných chyby a na sobě ne. Asi nezbude než jim to odpustit. Ne zapomenout, ale odpustit. Jak bych nemohl, když dělám já jim to samé? Ale umím to? Umím to tady s tím Evropanem nebo Asiátem? Moc ne. Jak to? Možná proto, že jsem to nikdy nezkusil vůči svým nejbližším. Nakonec jsem svému evropskému a asijskému kamarádovi vděčný za tuto situaci, protože jsem pochopil, že dokud se nenaučím odpouštět, nebude mi dobře ani s nimi, ani s nikým jiným.

Třetí příběh je o oslavě narozenin. Svě čtyřicátiny slaví hezká členka asijské komunity. Ostatních asi třicet lidí zmíněný den připravuje speciálně obývací místnost, uprostřed červené křeslo určené pro oslavenkyni, která v daný čas k trůnu projde tunelem vytvořeným z našich paží. Po tomto slavnostním zahájení oslavenkyně usedne a začíná hlavní část večera, která je pro mě naprosto šokující. Je oznámen čas na to, aby si každý, kdo chce, vzal postupně slovo a vyjádřil oslavenkyni, za co si jí váží nebo co se mu na ní líbí. To znamená, aby jí to řekl z očí do očí, za přítomnosti

všech ostatních. Sleduji, co se bude dít. K mému překvapení to minimálně pro první řečníky není větší problém. Překvapující je také to, že oslavenkyně se nijak slovům pocty nebrání, prostě jen poslouchá a přijímá to. O co tady jde?! Tedy i já se mám asi nějak vyjádřit? Ale já jsem tohle nikdy v životě nedělal! Nikdo to po mně nechtěl. Není to trochu moc? Dám jí nějaký dort a hotovo! Navíc jsem ji ještě moc neznal a nebyla mi úplně sympatická. Mozek začal šrotovat na plné obrátky. Myslím, že kdybych tu ženu měl zkritizovat, zranit, nemusel bych dlouho přemýšlet. To umím celkem dobře, ale v této situaci se to fakt nehodí. Nakonec jsem jednu věc našel. Ta žena hrála neskutečně dobře na kytaru. Uvažoval jsem nad tím dříve, že bych chtěl také tak dobře hrát. Řekl jsem jí to. Řekl jsem jí, že bych chtěl umět lidi spojovat hudbou, jako to umí ona. Objali jsme se a od té chvíle se datuje vznik přátelství, které jen tak neskončí.

Čtvrtý a zároveň poslední příběh je o večírku. O docela dlouhém a připravovaném večírku, na kterém je zhruba rovnoměrné množství mužů a žen a dvě rodiny s dětmi. Všichni si na večírek vzali to nejlepší oblečení, které měli k dispozici. Večírek je zajištěn dobrým jídlem i vínem, nicméně občerstvení není hlavním programem večera. Hlavní program večera činí každého trochu nervózním, protože už poněkoliť v tomto zvláštním multietnickém společenství lidí je člověk postaven do situace, ve které nikdy nestál. Tentokrát je nervóznější naše mužská polovina osazenstva, protože před námi stojí následující úkol – ocenit jako muž ženu, která mi byla náhodně vylosována a jejíž jméno jsem znal dva dny dopředu, s tím, že celkově jsem ji znal asi dva měsíce. Ne-

chat tu ženu sedět v křesle a za sledování ostatních říct té ženě, co pro mě znamená, v čem si vážím její ženskosti a dát jí nějaký dar, třeba úplnou hloupost, se kterou jsem si dal nějakou práci. Postupně se vystřídají všichni muži a zdá se, že večírek bude končit, nicméně je ohlášeno, že večírek je v polovině, neboť teď se role obrací a tutéž poctu poskytnou ženy mužům. Kromě nás svobodných si tuhle poctu navzájem dávají i členové zmíněných rodin – manžel manželce, manželka manželovi, rodiče dětem a děti rodičům. Zatím jsem nepožil ani kapku vína, ale ani tak není o adrenalin nouzi. Celý večírek je neskutečně osvobozující. Uvolňuje se obrovská síla, kterou jsem dosud nezažil. Každému se dostává pocty ne za to, co vykonal, v čem uspěl, ale prostě pro to, že je jen muž nebo žena a že už to svým způsobem stačí.

Tolik o mém životě v moderní katolické komunitě na Novém Zélandu. Myslím, že není třeba mnoho psát o tom, o čem byl dennodenní program pobytu. Snad jen to, že to byla skvělá křesťanská formace laiků, kterou poskytovali jiní laikové (tedy nezasvěcené osoby). Možná i to, že bě-

hem našich misijních působení v různých městech Nového Zélandu bylo hlavní „zbraní“ ani ne tak to, co říkáme, tancujeme či hrajeme, ale že my – lidé různých národností, věku a vzdělání – jsme schopni spolu harmonicky fungovat. Pobyt v této komunitě byl pro mě ukázkou, že Bůh může použít mnohavrstevnatou rozdílnost lidí k něčemu velkolepému.

Byl pro mě také přípravou na to, že v životě nutně nastanou podobné situace, o kterých jsem psal, a dostal jsem „manuál“, který funguje. Pobyt byl pro mě přípravou na to, abych dokázal vyjít ze sebe. Z vlastního pocitu, že mám vždycky pravdu. Z posuzování lidí kolem sebe. Ze strachu z odlišnosti. Ze zvyku hodnotit sebe sama a ostatní podle toho, kolik toho udělají. Pobyt všem vtiskl vědomí, že každý z nás má hodnotu hlavně tím, čím je. Na aktivitách dělaných společně jsme si každý zkusili, že věc udělaná společně má větší hodnotu než práce solitérů, protože vytvoří mezilidský vztah. Učili jsme se jeden druhému odpustit, abychom byli schopni spolu existovat a fungovat. Učili jsme se přijímat sebe sama i ostatní takové, jací jsou. Učili jsme se nenosit masky, ale říkat druhým šetrně, jak věci skutečně jsou. Tohle všechno pro mě bylo cennější než doktorát z ekonomie. Bez doktorátu se dá žít bez problémů, ale bez dobrých vztahů s lidmi kolem sebe jen velmi těžko.

Možná stojí za to se na konec vyprávění vrátit k otázce, kvůli které jsem na Nový Zéland jel, tedy k čemu praktickému je mi vlastně křesťanská víra. Já osobně jsem si na tuto otázku po zkušenostech z této křesťanské komunity odpověděl tak, že pokud je víra opravdu žitá, je to síla, která pomáhá lidem být prostě normální.

Text a foto Pavel Svačina

A kdo byste přeci jen chtěli nahlédnout, jak vypadal prvek moderně pojatého misijního programu, který otvíral srdce mnohých teenagerů na středních školách nebo v různých farnostech, můžete kouknout na tohle bonusové video. Snad nikoho nepohorší, že tohle se dá dělat v kostele a podle všeho v tom měl Bůh i zálibení ☺.

https://vse-my.sharepoint.com/:v/g/personal/svacina_vse_cz/EXCuA2HveYBDrPiFMgaXe-IBkE2L2So9gf0AM-2S_6wknQ?e=QgLfE

Omlouvám se za složitý link, neumím to soukromě nasdílet jinak. Je to nasdíleno do 19. 4. Pokud by náhodou link někomu nefungoval, pošlu link emailem individuálně, když mi napíšete na svacina@vse.cz.

Můj oblíbený svatý

Sv. Josef Kopertinský

Narodil jsem se v rodině, která není moc nábožensky založená. Moji dědečkové a babičky byli praktikující katolíci, ale mí rodiče už ne. Nebyl jsem nábožensky založený a konvertoval jsem během studia na vysoké škole. Jedním z nejmilejších svatých je pro mě Josef z Kopertina.

Narodil se 17. června 1603 jako Josef Maria Desa v chudé, ale zbožné rodině v Kopertinu, v malém městě v neapolském království. Jeho otec Felice Desa byl kolář a správce hradu markýzů z Kopertina. Matka Franceschina byla františkánská terciářka.

Období školní docházky netrvalo dlouho. Neměl ve škole mnoho kamarádů kvůli nedůtklivé povaze. Navíc ho fleg-

mona nebo rakovinový nádor, který se objevil na hýždí a skončil gangrénou, upoutal na pět let na lůžko. Pravidelně se modlil a postil a uzdravení pokládal za zásah Panny Marie.

Josef se učil nejprve obuvnickému řemeslu. Ale zdálo se, že se chlapec nehodí na jakoukoli činnost, ať už kvůli vrozené neschopnosti a naivitě nebo pro podivnou nesoustředěnost.

Odevzdání se Bohu se zdálo být nejlepší perspektivou. Prosil o přijetí do řádu minoritů. Jeho trýc, který byl minorita, se postavil proti jeho přijetí. Zkusil to poté jako bratr laik u kapucínů. Po osmi měsících ho propustili. Poděkovat za to mohl malému talentu k pomocným pracem v zahradě a v kuchyni, své nepochopitelné nesoustředěnosti a pokusu uříznout si velký výrůstek na koleně.

Nyní se jeho strýc nad ním slitoval a dosáhl jeho přijetí do řádu jako terciáře. Představení pohnutí jeho pokorou, zbožností a poslušností mu umožnili studovat bohosloví. S vypětím všech sil je dokončil a byl vysvěcen na kněze.

Deset roků působil v duchovní správě ve svém rodišti, potom čtrnáct roků v Sacro Convento v Assisi a posledních šest roků v Osimu, ponořen v modlitbu a rozjímání.

Přestože byl slabě nadaný, bez imponujícího vystupování a neurozeného původu, byl vyvolen k mimořádným věcem. Jeho život byl naplněn velkou řadou extází, proroctví a divů všeho druhu. Nejzvláštnější bylo vznášení se ve vzduchu při mši svaté. Tyto mimořádné projevy daly však také příčinu podezřívání, očerňování a pronásledování. Byl překládán z jednoho kláštera do druhého, vyšetřován inkvizicí, protože ho podezřívali ze spojení s ďáblem.

Byl dokonce vyloučen ze společného života a byla mu zakázána pastorační činnost. Ale přes všechna protivenství byl pokorný a poslušný, odevzdaný do vůle Boží.

Dne 18. září 1663 si pro něj přišla sestra smrt. Poslední den života prožil v extázích a modlitbách. V Osimu nad jeho hrobem byla zbudována nádherná bazilika.

Dnes se k němu hlásí především studenti. Jeho život je nám dokladem, že i ten, kdo je slabý a má handicap, může dokázat velké věci. To je také důvod, proč je mi tento světec nesmírně blízký, obzvláště když pocítuji bezmoc nebo malomyslnost.

Ondřej Adamec

Levitující sv. Josef Kopertinský na obraze Ludovica Mazzantiho

Ondřej Adamec

vystudoval historii, zajímá se především o východní Evropu 20. století. K jeho dalším zálibám patří kultura, jazyky, cestování a vaření. Žije v Trnové.

Synoda o synodalitě 2021 – 2023

Synodální proces znamená zapojení všech pokřtěných celé katolické církve, kteří – vedení Duchem Svatým – mají skrze naslouchání všem lidem vyjádřit své názory a podněty, vedoucí k rozvoji církve. To se píše na oficiálním letáčku k synodě.

Monsignore prof. Tomáš Halík při svém kázání na 1. neděli postní v pražské Akademické farnosti řekl: „Bůh po nás chce, abychom odvážně, tvořivě a velkoryse hledali další, hlubší a náročnější cesty, jak promýšlet a realizovat naši víru, než jen pasivním konzumentem bohoslužeb. Tentýž smysl má výzva papeže Františka k synodální reformě církve: Proměnit strnulou instituci v síť vzájemné komunikace. V cestu společenského hledání, jak odpovědět na znamení této převratné doby. Nikoliv útek do minulosti, ani laciná modernizace, nýbrž náročná cesta od povrchnosti na hloubku.“

Vidím v tom unikátní výzvu k naslouchání lidu, které v církvi chybělo
Jak se této náročné výzvy ujali farníci v Mníšku pod Brdy? Na to jsme se zeptali Lucie Vlčkové, koordinátorky jedné ze dvou synodálních skupinek, které se ve farnosti aktivně do diskusí zapojily.

Když jste se loni dozvěděla o vyhlášení synody o synodalitě, jak jste pochopila „k čemu je to dobré“, tedy jaký je smysl téhle synody?

Slyšela jsem pastýřský list na toto téma a vůbec jsem nechápala, co chtěl autor tímto listem říci. Nicméně, jako vždy, když mi není něco jasné, pokusila jsem se zjistit, o co doopravdy jde. Vyhledala jsem stránky Vatikánu a přečetla jsem si všechny dostupné dokumenty v anglickém jazyce. Šlo o dokumenty určené především účastníkům synody, tedy především k představeným církve, které vyžadovaly účastníky synody k naslouchání

Duchu Svatému a božímu lidu. Šlo o to aby, se představení církve opravdu seznámili s tím, jak vnímá aktuální výzvy Ducha boží lid, kam Duch Svatý směřuje církev v dnešní době, co opravdu pálí boží lid, jak lid vnímá církev a výzvy doby a čím je církevní realita pro boží lid zraňující.

V čem je taková výzva podle Vás výjimečná?

Komu se má v rámci synody naslouchat, jsou především lidé, kterým nasloucháno není, lidé zranění církví, ženy, lidé na okraji společnosti, chudí, uprchlíci, lidé z různých minorit, lidé z jiných církví, lidé

nevěřící, lidé, kteří církev opustili. Viděla jsem v tom naprosto unikátní výzvu, protože normálně se představení církve o postoje lidu staletí příliš nezajímají, naopak, většinou jen direktivně předkládají, co má lid dělat. V katolické církvi nebyl skoro žádný prostor pro lid, pro jeho inspiraci Duchem Svatým, žádné vzájemné sdílení a naslouchání.

Co Vás vedlo k aktivnímu zapojení do této synody?

Protože šlo o naprosto unikátní výzvu, poprvé po mnoha staletích se mohl boží lid k něčemu vyjádřit, to nebylo možné

Lucie Vlčková

opominout. Mám ve své srdci řadu podnětů, které vnímám jako pozitivní inspiraci pro obnovu a růst církve v dnešní době. Domnívala jsem se, že mohou být ve farnosti i další bratři a sestry, kteří mají také něco na srdci a chtěli by promluvit. Synoda o synodalitě je pro mě výzva ke skutečné obnově církve, návratu ke kořenům, vzájemnému naslouchání v rámci církve, a především k obnově naslouchání těm, kterým v církvi nasloucháno dlouhá staletí téměř nebylo.

Ujala jste se koordinace jedné z diskutujících skupinek – jaká témata jste si vybrali?

Naše téma zahrnovalo všechno, co napomůže k budování církve. Cokoli, co nám Duch klade na srdce, jako potřebné pro rozvoj církve v dnešní době. Téma, která byla v dokumentu k synodalitě předložena, byla ta, kterými se mají zabývat především představení církve. Chtěli jsme, aby vše, co jsme ve skupince vnímali jako potřebné říci, jsme mohli říci, proto naše téma bylo úplně obecné. Veškeré podněty jsme rozebrali a hledali kořeny a pozitivní podněty, které církvi pomohou k růstu.

Jaké byly klíčové momenty při vašich setkáváních?

Úžasný byl přístup všech, kteří se zapojili.

Jak Vás osobně tento proces obohatil?

Poznala jsem více farnost a některé farníky. Navázali jsme mezi sebou vztahy. Byla to pro mě skvělá příležitost lépe poznat naši farnost a výzvy, kterým čelí. V mém srdci je otevřená otázka, jak při-

spět k rozvoji farnosti dary, které jsem dostala, ale prozatím nemám ještě jasnou odpověď.

Prozradíte nějaký závěr, či více závěrů, které z vašich setkávání vzešly?

Těch závěrů je mnoho, všechny by byly na celý další článek. Naše závěry se týkaly například zaměření církve na vanutí Ducha Svatého, financování církve, větších finančních pravomocí farností, způsobu komunikace církve k lidem mimo církve, obnovení nasměrování k primárnímu poslání církve – hlásání evangelia, role a zapojení laiků do života církve. Dotkli jsme se možností lepšího uplatnění duchovních darů laiků v církvi, úpravy textu modlitby Otčenáš podle ekumenického překladu bible, častějšího přijímání pod obojí, pozitivní inspirace od jiných křesťanských církví i možností a podnětů, které máme v rámci farnosti. A to je výčet jen některých oblastí, kterých se naše závěry týkají.

*Rozhovor připravila
Zdena Lacková*

Synoda o synodalitě 2021 – 2023 doplnění

„HLE, MOJE MATKA A MOJI BRATŘI.”
V mníšcecké farnosti se scházela ještě druhá synodální skupinka, složená z pěti manželských párů – Mrázkových, Umláškových, Romových, Novákových a Salcmanových. Ty o nejruznějších teologických tématech diskutují na společných setkáních již řadu let, nyní se tedy zaměřily na synodalitu, konkrétně na téma „Na společné cestě”. Neformálním koordinátorem této skupinky byl Jaromír Mrázek. Přinášíme, co nám o výsledcích jejich diskusí prozradil.

Prolomené mlčení

Podle zadání se skupina snažila nejprve definovat, kdo jsou ti, kteří jdou s námi. Rychle jsme zjistili, že když každý dostane stejný prostor na vyjádření, začnou mluvit i ti, kteří dříve povětšinou mlčeli, vlastně

spíš mlčely. Vznikl prostor pro naslouchání a cítili jsme to pozitivně. Automaticky jsme začali mluvit o lidech na periferii naší farní pozornosti, pak jsme zjistili, že se vlastně často ani příliš neznáme navzájem uvnitř farnosti. A nakonec jsme došli k poznání, že i ti, co si myslíme, že známe, třeba prožívají různá traumata či zranění, necítí se přijati, potřebují uplatnit své názory, a pak jsou frustrováni negativní odezvou.

Jak pracovat s konflikty?

Navzájem se příliš nelišíme v základních postojích. Možná právě proto se více soustředíme na vnímání jednotlivostí a různé postoje, které pak vytvářejí body konfliktů. V našich rodinách jsme se časem víceméně naučili s takovými konflikty pracovat. Naučíme se to i ve společenstvích?

Investice do společenství

Jedním z důležitých impulsů v našich setkávání byla pasáž z Písma, kde Ježíš říká: „Kdo je má matka a kdo jsou moji bratři?” a ukázal na své učedníky „Hle moje matka a moji bratři.” Jsme schopni investovat do společenství také tolik?

Církev jako polní nemocnice

Nenašli jsme asi žádný lék, ale upozorovali jsme, že naše společenství kopíruje problémy celé společnosti. Stejně komplikace společné cesty vidíme na všech úrovních společenského života. Demokracie sice dovoluje tyto konflikty přežít, ale neumí je zahojit. Možná, že Církev se stane tou polní nemocnicí, jak o ní mluví František, kde se to bude umět. A snad to touto synodou začalo.

Manželské okénko

Pozvání na letní kurz Manželských setkání do Blatné

Rádi bychom Vás pozvali na kurz Manželských setkání, který se už druhým rokem koná relativně nedaleko Mníšku pod Brdy, v jihočeské Blatné. Léta tento kurz probíhal v Litomyšli, ale z organizačních důvodů byl loni přesunut do Blatné, kde se našlo vhodné místo.

My s Honzou na manželáky jezdíme nepřetržitě už 9 let. Prvním impulsem pro nás bylo doporučení kamarádů, kteří se účastnili obdobného kurzu vedeného jinou organizací. Když jsme se jednoho jarního dne ocitli od sebe jako manželé velmi vzdáleni, chtěli jsme něco změnit, ale už jsme moc nevěděli jak. Rozhodli jsme se tedy kurzu zúčastnit.

Hned první rok nám dal kurz strašně moc. Nejen že jsme dostali konkrétní srozumitelné návody na řešení manželských i jiných problémů ověřené zkušeností jiných párů, ale měli jsme také příležitost probrat spoustu našich „kostlivců“ a ověřit si, že v tom nejsme sami, že všichni vlastně řeší podobné problémy, což bylo velmi osvobozující. První roky jsme toho hodně dostávali, za což jsme vděční, a teď jezdíme dál každý rok si ty dobré návyky upevnit a prověřit nové kostlivce. Pokaždé je to pro nás obrovské požehnání, vždy má pro nás Bůh připravené něco jiného, co s vděčností přijímáme a moc rádi s tímto Božím dílem pomáháme dalším párům.

Manželáky také tvoří moc příjemné společenství lidí. Nejen pro nás je to speciální místo na zemi, silný zážitek církve, taková ochutnávka nebe. Na manželácích se dějí zázraky, Bůh každému páru i jednotlivci servíruje přesně to, co ve své životní situaci potřebuje.

Kurz je veden v křesťanském duchu, vítány jsou i páry nevěřící, kterým nevadí křesťanské prostředí. Jsme důkazem toho, že na manželácích se opravdu může cítit dobře i nevěřící, protože Honza jel (samozřejmě s obavami) na první kurz ještě jako „nevěřící“. Zpíváme, chválíme Boha, modlíme se, jeden večer je věnován tanci, kdo chce, cvičí,

Účastníci Manželských setkání 2021, Tomečkovi dole druzí zprava.

chlapi si zahrají třeba fotbal, nabídka aktivit mimo hlavní program je široká. K dispozici je účastníkům také kněz a psycholog.

Jak se nám postupně rodily děti, tak začaly jezdit s námi. O děti je na kurzu dobře postaráno. Mezitím co manželé navštěvují přednášky a diskutují ve skupinkách, o děti se starají mladí lidé-dobrovolníci. Děti do tří let mají každý svého osobního pečovatele a větší děti jsou rozděleny do malých skupinek podle věku. Děti si to tam rozhodně užijí, ale pokud máte možnost nechat je na táboře nebo u babiček, tak doporučujeme udělat si tento týden jen sami pro sebe. Kurz je vhodný pro manžele všeho věku, ať už jste čerstvě po svatbě, nebo v důchodu, ať už se cítíte zrovna zamilovaní, nebo v krizi.

Tady přikládáme ještě informace z webu www.manzelskasetkani.cz.

Letní kurz Manželských setkání je programem zaměřeným na harmonické manželství a odpovědné rodičovství. Jeho náplní jsou přednášky s tematikou vzájemných vztahů muže a ženy a následná práce ve skupinkách. Postupně se procházejí tato témata:

Krize v manželství
Priority, druhy lásky
Zdravé sebevědomí
Odpuštění
Rozdíly mezi mužem a ženou

Komunikace I. – sebevyjádření
Komunikace II. – porozumění
Vyjadřování pocitů
Naplňování potřeb
Sexualita
Pozornosti

Přednášejícími jsou manželé, kteří dané téma zpracovávají nejen z pohledu teorie, ale zároveň sdílí své zkušenosti s prožíváním ve svých manželstvích. Ve skupinkách 3–4 párů je pak možnost se společně zamýšlet nad obsahem vyslechnutých přednášek a poznatky promítnout do vlastního vztahu. Jednotlivé manželské páry mají prostor se vzájemně obohacovat o své zkušenosti. Maximální kapacita kurzu MS v Blatné je 50 manželských párů, tak s přihláškou moc neváhejte ☺.

Kurzy se stejným obsahem se konají v různých termínech a na více místech České republiky:

Olomouc, Kroměříž, Albeřice,
pořádá YMCA Setkání
Markéta Zelinková, Teyschlova 14,
635 00 Brno
Tel.: 777 131 575,
e-mail: kancelar@setkani.org
www.setkani.org/akce

Velehrad,
pořádá Centrum pro rodinu a soc.péči z.s.
Lenka Putzlacherová, CPR Ostrava,

Kostelní nám. 1, 728 02 Ostrava
Tel.: 736 185 701,
e-mail: lpuzlacherova@prorodiny.cz
www.prorodiny.cz

Monínec a Praha Hradčany,
pořádá YMCA Familia
YMCA Familia, Lucemburská 7,
130 00 Praha 3
Tel.: 602 212 734, 606 745 048;
e-mail: ms@familia.cz
nebo sekretariat@familia.cz
www.familia.cz

**Manželská setkání 50+,
ve Vranově u Brna**
Pořádá Centrum pro rodinu Vysočina,
www.centrumrodin.cz
Kontakt: Jana Švíková,
svikova@centrumrodin.cz,
tel. 724 295 234
**Kurz je určen pro manželské páry,
vdovy i vdovce v druhé polovině
života.**

MS pořádaná CASD
– nejbližší kurz plánován na rok 2022
Pavel Smolka, tel.: 608 739 855
Adresa sídla: Peroutkova 57,
150 00 Praha 5 – Smíchov
Tel.: 224 251 742,
e-mail: cs@casd.cz
www.ceskesdruzeni.cz

Lucka a Honza Tomečkovi

Srdečně Vás zveme na MANŽELSKÁ SETKÁNÍ 2022

16. – 23. července 2022 do Blatné

Více info:

www.manzelskasetkani.cz

Facebook: MANŽELSKÁ SETKÁNÍ – Šance
pro manželství, z. s.

(<https://www.facebook.com/manzelskasetkani.cz>)

Instagram: @manzelaky

Motto pro letošní rok:

Pane, ponech fíkovník ještě tento rok, až jej okopám a pohnojím. Snad příště ponese ovoce.

(Lk 13,8)

Kontaktují mě i „nekostelní“ lidé

Vzhledem k tomu, že se nám v poslední době ve farnosti sešlo několik charitativních sbírek (Tříkrálová, postní a teď aktuálně sbírka na pomoc ukrajinským uprchlíkům), požádala jsem o rozhovor Moniku Umláškovou, ředitelku Farní charity Mníšek pod Brdy, která všechny tři sbírky organizuje (tu třetí ve spolupráci s Oázou).

Moniko, jak dlouho Charita v Mníšku působí?

Charita tu působí už asi šestnáct let. Prvních deset let ji vedla Eva Nováková a já jsem to po ní přebrala.

Dostala se už do povědomí ostatních obyvatel Mníšku, nejen farníků?

Určitě. Už jenom tříkrálová sbírka je hodně známá. Kontaktují mě různí potřební i „nekostelní“ lidé, jestli bychom jim nevypomohli, takže o nás vědí.

Jací lidé se na tebe obvykle obracejí?

Jsou to většinou lidé ve špatné sociální situaci: maminky samoživitelky, nebo naopak senioři, kteří nemají dost prostředků a jsou třeba nemocní a sami se o někoho starají.

Jakým konkrétním způsobem Farní charita těmto lidem pomáhá?

Hradíme například kroužky dětem maminek samoživitelek, také je podporujeme materiálně z potravinové sbírky. Seniorům zase ve spolupráci s lékárnou propíráme léky, už jsme i hradili brýle. Také jsme například pomohli s úhradou elektřiny...

Jaké jsou plány pro využití letošní Tříkrálové sbírky?

Chceme ji opět využít na pomoc sociálně slabým obyvatelům Mníšku. Jsou to jednak ti, které už známe – rodiny, které podporujeme dlouhodobě – a případně i další lidé, kteří se do tíživé situace dostali v současnosti. Z tříkrálové sbírky ale nikdy nedáváme přímo hotovost, hradíme pouze konkrétní potřebu.

A plány pro postní sbírku?

Pokud dárci nenapíšou do kasičky nějaký svůj záměr, většinu této sbírky použijeme k proplacení léků potřebným lidem podle doporučení, které dostaneme z mníšecké lékárny.

Jak teď Charita pomáhá Ukrajincům?

Momentálně uspořádala Charita materiální sbírku potravin a hygienických potřeb pro uprchlíky, kteří jsou již v naší farnosti ubytováni. Ve spolupráci s Oázou jsme udělali další materiální sbírku, také v Oáze na farní zahradě, kde nabízíme potřeby pro domácnost, oblečení, boty a další věci.

Máš představu, kolik je tu asi ukrajinských rodin?

Je tu kolem stovky lidí.

Jsou to jen matky s dětmi, nebo i muži?

Jsou tu i muži, senioři, ale převážnou část tvoří matky s dětmi. Město poskytlo asi dva byty, které mělo volné, ale většina našich uprchlíků bydlí u lidí v soukromí.

Zahájení sbírky pro Ukrajinu

Co je teď ze strany Ukrajinců nejžádanější?

Trvanlivé potraviny i hygienické potřeby jsou stále žádané. Z potravin jsou nejžádanější cereálie, instantní kaše, mléko, cukr, olej, konzervy, ale i brambory, pohanka a luštěniny, sušenky. Žádaná je i instantní káva. Z hygienických prostředků jsou to prášky na praní, jar, šampony, sprchové gely, potřeby na holení, toaletní papír. Z ostatních věcí větší chlapecké oblečení a boty velikost 38 a víc.

V Oáze se střídají dobrovolníci. Kde se mohou případní zájemci o tuto službu hlásit?

V Oáze jsou výdejní hodiny. Ve všední dny od 8 do 10 hodin dopoledne a od 16 do 18 hodin odpoledne a v neděli od 9:30 do 11 hodin. V této době se tam střídají dobrovolníci. Pokud byste se chtěli zapojit, hlaste se u Zuzky Bartákové. Má připravenou tabulku, kde se můžete zaregistrovat na konkrétní čas.

Jak se teď osvědčila spolupráce Charity s Oázou?

Velmi. Zuzka Bartáková za Oázu vytvořila systém materiální i jiné pomoci a zorganizovala spoustu dalších potřebných věcí. Na stránkách oaza.mnisek.cz najdete aktuality a návody k probíhající sbírce. Ve spolupráci s nimi můžeme ve výdejních hodinách vydávat i tu naši materiální pomoc – potraviny a hygienu. Navíc Oáza zajistila většinu dobrovolníků.

Za rozhovor děkuje Daniela Feltová

Z farní kroniky

Otevření a posvěcení zotavovny v Čisovicích

Zjara 1935 otevřel I. Mil. pan metropolitní kanovník P. Josef Čihák zotavovnu a exerciční dům v Čisovicích. Je to polodřevěná vila na kopci nad dráhou poblíž zahrad pana majitele velkostatku Šmída. Je jednopatrová s přízemní kuchyní a jídelnou. Může umístit asi 20 hospitantů. S vilou souvisí malá sakristie a „americká“ kaplička. Vše je vkus-

ně a čistě zařízeno. Jmenovaný hodnostář zvolil toto místo hlavně proto, že je tu zdravá krajina, pěkný výhled, blízké nádraží a levná jízda vlakem do Prahy. První exercicie tu začínaly 21. května. Na vile a zařízení má značný finanční podíl několik pražských dam, horlítelek nejsvětějšího srdce Páně. Kaple bude přístupnou i čisovickým

osadníkům, takže jim bude návštěva nedělních služeb Božích značně usnadněna. Však to potřebují! Zdá se, že je to v ohledu náboženském obec nejvlažnější. K májovým pobožnostem pořídil jsem novou draperii z bílého hedvábí, protože stará byla ve velmi chatrném stavu.

Foto Čisovic z roku 1932, kdy ozdravovna ještě nestála. Neexistuje už ani dnes, na jejím místě stojí rodinný dům.

Pamatuj na naše bratry a sestry.

Eucharistické modlitby nejsou nějakým útekem ze života. Naopak, chtějí náš pozemský život posvětit. A proto je zcela určitě namístě při nejsvětějším úkonu, který smíme konat, vzpomenout na všechny, kdo kráčeli nebo kráčeji tímto světem stejným směrem jako my. Je to i proto vhodné, že jsme všichni dětmi jednoho Otce, že Bůh je naším Otcem. Jsme také učedníky Páně a On je první mezi všemi.

Ve všech eucharistických modlitbách, kterých užíváme, je věnována vzpomínka církvi, světcům a pak zemřelým i živým bratřím a sestrám. Celé společenství věřících předstupuje před Pána a shromažďuje se kolem jeho kříže. Je spojeno v jedinou rodinu, jejímž členům nikdy nemohou být lhostejné osudy všech ostatních, ať jsou daleko či blízko, ať ještě žijí na této zemi, či dospěli už k patření na Pána ve světle, jež nepohasíná.

Vzpomínka na církev pamatuje na její představitele i všechny věřící. Zařazuje jméno papeže, diecézního biskupa, celý biskupský sbor, kněžstvo a všechny vykoupený lid. Vyzýváme o pomoc Pannu Marii a svatého Josefa. Žádáme o přímluvu vítězů nad hříchem, jimiž jsou svatí. Oni už došli před Pána, ale kdesi za nimi kráčíme i my. Oni už nemohou zbloudit. My naproti tomu klopytáme, někdy vybočíme z řady, přece však k nim patříme. To, že patříme k témuž průvodu, nás nabádá, abychom vytrvali v dobrém a nezapomínali na čest, že patříme ke společenství skvělých vzorů. Všechny eucharistické modlitby s otevřenou náručí a s důvěrou v Boží milosrdenství svolávají na zemřelé Boží slitování a prosí, aby je Bůh přivítal ve svém království (...vždyť ty o jejich víře víš, Bože...).

Sláva Otci skrze Syna v Duchu svatém.

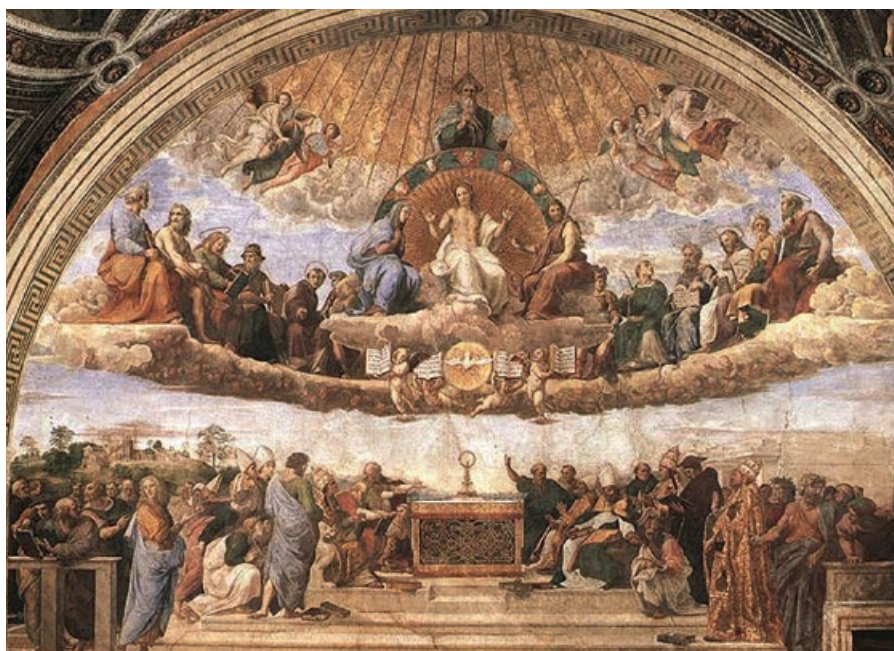
Eucharistická modlitba se končí velkolepě. Všechn dík, všechna chvála a díkůčinění jsou uzavřeny do závěru, který vyznívá ve starobylé doxologii: *Skrze našeho Pána Ježíše Krista, neboť skrze něho toto všechno stále tvoříš a je to dobré, všechno posvěcuješ, životem naplňuješ, žehnáš a nám rozděluješ. (Skrze něho a s ním a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha svatého po všechny věky věků).*

Vzrušení nad Božím dobrodiním, které se dovršuje eucharistickou modlitbou, je tak mocné, že kněz pozdvihuje ruce se svatými dary v obětním a odevzdávajícím gestu, které slavnostní formulí dodává zcela mimořádné váhy. Vzdáváme-li chválu Bohu, činíme tak leckdy

formou přání nebo prosby. Zde je velkolepost s veškerou naléhavostí a jistotou vyjádřena prostým „je“. Ano chvála a sláva Boží je objektivní, přesně jako v onom slavnostním a současně nesmírně prostém: Já jsem, který jsem..., jež slyšel Mojžíš z hořícího keře.

Adresátem chvály je, jako v prefaci, Bůh Otec všemohoucí, prostředníkem je Syn a vše se děje v Duchu svatém. Není to statické, není tu nehybnost jako na nějakém velkolepém obraze – je to život působený a nesený Duchem. Po tomto slavnostním projevu následuje zvolání: **Amen.** Ano, můžeme nyní zavolat to slovo, které je v tomto okamžiku stejně přesvědčením jako vyjádřením jistoty a jako zvolání nesmírné radosti a vděčnosti.

P. Jan Dlouhý

Raffaello Santi, *Společenství svatých*, volné dílo

Kostelní etiketa

JAK SE CHOVAT V KOSTELE?

1. Vcházíme-li do katolického chrámu, jsme na návštěvě v Božím domě. Po-svátnost tohoto prostoru vyžaduje za-chování důstojného ticha.
2. Kostel je místem modlitby a hlasitý hovor ruší potřebnou atmosféru.
3. Před příchodem do kostela vypneme nebo ztlumíme mobilní telefon.
4. V kostele je zakázáno kouřit, jíst a pít.
5. Každý muž a větší chlapec při vstupu do kostela snímá pokrývku hlavy.
6. Nedostatečné oblečení se k návštěvě kostela nehodí.
7. Bohoslužbu narušují pozdní přícho-dy a předčasné odchody – z tohoto důvodu nejsou v čase bohoslužeb žá-doucí ani turistické prohlídky.
8. O všem, co v kostele chceme zane-chat (květiny, svíčky, tiskoviny), se nejprve poradíme s duchovním správ-cem.
9. Do kostela není dovolen vstup zvířa-tům. Výjimkou je vodící slepecký pes.
10. V kostele jsou vítáni kočárky i vozíč-káři, ne však kolečkové brusle.

Slušné chování v těchto místech je výrazem úcty a tolerance ke všem náboženstvím, které je vizitkou slušného člověka. Bez ohledu na náboženství nebo víru se chováme v chrámech, kostelech, synagogách a jiných modlitebnách, sloužících náboženským obřadům, co nejuctivěji.

Více a podrobněji zde:
www.vira.cz/Texty/Knihovna/Pane-Boze-co-mam-delat.html

Noc kostelů je tu zejména pro nás

Drazí přátelé, farníci našeho kostelíku, jistě už jste zaznamenali, že v pátek **10. června** je **Noc kostelů**, známá to akce, není potřeba ji představovat. Bylo by fajn, kdybychom ji pojali nejen jako akci pro veřejnost, ale pro nás samotné. Dlouhou dobu nás trápila různá omezení a možnost setkávání se nebylo moc. Využijme tedy této příležitosti.

Rýsuje se základní kostra programu:

17:00 – 17:45

zahajovací koncert manželů Novákových

18:00 – 18:20

komentovaná prohlídka kostela

18:30 – 19:00

vystoupení scholy

19:00 – 19:20

preludování na varhany

19:20 – 20:00

**prohlídka kůru
za přítomnosti paní varhanice**

19:20 – 19:40

komentovaná prohlídka kostela

20:00 – 20:30

koncert chrámového sboru

20:30 – 21:00

kostel při svíčkách

Program není ještě konečný. Souběžně by pak mohly probíhat **výstavy, program pro děti, zapalování svíček ve vyhrazeném prostoru kostela** (za svou prosbu, za své blízké zemřelé, za oběti násilí apod.), **občerstvení pro návštěvníky i farníky, a v neposlední řadě prostor pro setkání se s panem farářem pro nás i příchozí.**

Přijďte se tedy potkat spolu navzájem. A neostýchejte se pozvat své sousedy a známé. Ukažme lidem, že kostel je pro všechny otevřen, že je to krásné a posvátné místo. To pozvání, laskavost a vlídnost ale musí vycházet z nás. Pokud máte chuť se jakkoli zapojit, prosím dejte vědět Jiřce Romové (kestrany@centrum.cz), jakákoliv pomoc je vítána. Díky všem, kteří již svůj čas a energii nabídli.

A hlavně přijďte ☺

Jřina Romová

NOC KOSTELŮ

*Za dne ať Hospodin dává
svou milost, celou*

NOC
mu budu zpívat a chválit ho.

Srov. Ž 42,9

10.06.22

Farnost Mníšek pod
Brdy a Centrum Oáza
zvou všechny děti od 6 do 15 let
na

FARNÍ TÁBOR

Vydejte se s námi na týdenní
dobrodružství plné jedinečných
zážitků v jiné době

Přidejte se do našeho rodinného
kolektivu

Zažijte tohle léto něco speciálního!

20. - 27. 8. 2022

**KLÁŠTER SVATÁ
DOBROTIVÁ V ZAJEČOVĚ**

Kontakt pro informace k přihlášce a vaše otázky:
Jiřka Romová | kestrany@centrum.cz | 725 815 761

Oblíbená modlitba a recept

Monika Umlášková se synem Tondou

S prosbou o oblíbenou modlitbu a recept jsem se obrátila na Moniku Umláškovou, s níž jsem do těchto Stop dělala i rozhovor. Moniku asi není třeba farníkům představovat. Kromě toho, že je už přes šest let čínorodou ředitelkou naší farní charity, je především maminkou pěti dětí, stále milou a stále usměvavou. Vzpomínám si, jak si jejich trojčata Makulka, Klárka a Prokop jednou při náboženství vyměnili, že musíme mezi obrázky svatých nalepit i obrázek jejich maminky a tatínka... Z vlastní zkušenosti mohu říct, že je radost nejen s ní spolupracovat – například na farních táborech, kde nám léta pomáhala v kuchyni – ale třeba si s ní i jen tak povídat.

Daniela Feltová

Oblíbená modlitba

Napadla mě večerní modlitba z dětství, chtěla jsem napsat dětská, ale to tak není.

Docela často se ji modlím i v současnosti. Jako tenkrát – už v pelíšku před usnutím.

Bože je večer, půjdu spát,
na celý den chci vzpomínat.
Na svoje řeči, kde jsem byl,
komu jsem radost způsobil.
Nebo to byla bolest snad?
Pak prosím odpusť, nech mě litovat.
Já přes své chyby mám Tě rád,
i dnešní den chci Tobě dát.
Sám na něj pohleď, jaký byl,
když všechno zlé jsi odpustil.
A teď už Pane půjdu spát,
usínám s Tebou, mám Tě rád.

Oblíbený recept

Indický dhal z červené čočky

Čočku propláchneme a uvaříme do měkka (červená čočka je velmi rychle hotová, nemusíte ji namáčet). Nadrobno nakrájenou cibuli necháme na oleji zesklovatět. Přidáme na velmi jemno nakrájený zázvor a chilli papričku, prolisovaný česnek a asi 1 minutu restujeme. Dále přidáme nakrájená rajčata (dávám z konzervy), kurkumu a koření garam masala a společně podusíme. Přidáme čočku, pár lžic vody z čočky a necháme za občasného promíchání společně prohřívát při mírné teplotě asi 5 minut. Nakonec přidáme citrónovou šťávu a – kdo má rád – nadrobno nasekaný koriandr.

Podáváme s tortillou nebo s plackou chapati, ale je k tomu dobrá i rýže.

foto převzato
z www.apetitonline.cz

Stopy

Zpravodaj farnosti při kostele sv. Václava v Mníšku pod Brdy

Redakční rada: P. Jan Dlouhý, Daniela Feltová, Saša Merunková, Libor Kálmán, Zdena Lacková

Sazba: Jiří Hladovec